

INDUSTRIA APEI CA PROIECT DE ȚARĂ

WATER INDUSTRY AS A COUNTRY PROJECT

Dr. ing. Ilie VLAICU*
Președinte ARA

*Director General Aquatim Timișoara, ilie.vlaicu@aquatim.ro

Utilitățile publice din România, în derivă

Utilitățile publice, precum energia electrică, gazele naturale, încălzirea populației și alimentarea cu apă, sunt elemente de primă necesitate pentru români și, ca atare, o bună funcționare a lor la prețuri corecte și suportabile reprezintă **elemente de siguranță națională**. Scumpirea excesivă a energiei electrice și a gazului, din ultima perioadă, va crea probleme majore populației României și va avea repercusiuni grave asupra economiei țării noastre. Încălzirea centralizată din întreaga țară funcționează de ani de zile subvenționată și cu pierderi din cauza neimplicării instituțiilor abilitate, din lipsă de strategie națională și de reformă.

Scumpirile se vor propaga în toate ramurile economiei și ne vor întoarce cu mulți ani în urmă, din punct de vedere al nivelului de trai. Așa se întâmplă când autoritățile statului reacționează foarte târziu și nu funcționează proactiv, pe baza unor strategii coerente, de durată, care să nu fie afectate de schimbările politice atât de dese.

În această perioadă dificilă, în care majoritatea sistemelor de utilitate publică și-au atins limitele, se pare că singurul element stabil (cel puțin din punct de vedere al funcționalității) dintre utilități a rămas alimentarea cu apă potabilă. Dar până când va rezista? Întrebarea e mai degrabă retorică, însă răspunsul ne dă ocazia să atragem atenția asupra acestui segment foarte important din industrie, pentru că există riscuri majore ca și el să intre în dificultate.

Infringementul și alte pericole

"Ne aflăm de ani de zile în această procedură de infringement din cauza lipsei de acțiune, atât la nivel central, dar mai ales la nivel local. Cred că vremea vorbelor și a promisiunilor a trecut și e timpul să trecem la fapte", spunea Ministrul Mediului, Barna TÁNCZOS, în toamna anului trecut. Toamna a trecut, din iarnă mai este o lună. Chiar că e vremea să trecem rapid la fapte și e important să lucrăm organizat.

Întrucât i se impută că a încălcat legislația europeană, România riscă amenzi dure dacă va fi găsită vinovată de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene. Astfel, pentru fiecare caz de infringement țara noastră riscă să fie amendată cu 1,7 milioane de euro, plus penalități de până la 124.000 de euro pentru fiecare zi de întârziere în aplicarea normelor europene, avertizează Ministerul Fondurilor Europene. Conform ultimei scrisori oficiale (octombrie 2020) a Uniunii Europene (UE) privind punerea în întârziere, un număr de 188 de aglomerări mari încă nu respectă obligațiile de colectare a apelor urbane reziduale, prevăzute în legislația UE, 192 de aglomerări mari nu respectă obligațiile de tratare secundară, iar 193 de aglomerări mari nu respectă obligațiile de tratament mai riguros. Comisia Europeană a decis miercuri, 9 februarie a.c., să emită un aviz motivat. Astfel, România are la dispoziție două luni pentru a răspunde și pentru a lua măsurile necesare. Dacă n-o va face, Comisia poate sesiza Curtea de Justiție a UE cu privire la cazul țării noastre. Iar de aici până la plata, ca penalități, a unor sute, dacă nu chiar miliarde de euro, nu mai e decât foarte puțin.

Transformarea constrângerilor în oportunități

Dezvoltarea sectorului de alimentare cu apă este obligatorie din mai multe puncte de vedere. În primul rând, crearea condițiilor optime de trai prin accesul la sisteme sigure de alimentare cu apă și canalizare pentru propriii cetățeni este o condiție obligatorie în secolul XXI. România are ***cel mai redus grad de racordare*** la aceste sisteme dintre țările UE, fiind de ***70% la apă și de 55% la canalizare***. Pe de altă parte, angajamentele statului român, odată cu aderarea la UE, în 2007, prin Capitolul 22, de Mediu, au fost de a racorda toate localitățile mai mari de 2.000 locuitori până în anul 2018. Fiindcă acest lucru nu s-a întâmplat, urmează infringementul, adică aplicarea de penalități.

Or, în loc să plătim amenzi usturătoare, trebuie să ne organizăm și să finalizăm investițiile la care ne-am angajat.

Fiindcă nevoile de ***investiții pentru conformare depășesc 25 de miliarde de euro***, ele devin și o oportunitate de dezvoltare. Adică, să folosim reconstrucția sectorului de alimentare cu apă ca pe un vehicul și să transformăm constrângerile într-un proiect de țară.

Tranziția până la respectarea directivelor europene este o oportunitate și un cost, în același timp. Cei inteligenți au de câștigat, ceilalți au de plătit. E cazul să fim în prima tabără.

Reconstrucția segmentului de alimentare cu apă se poate face având o viziune integrată și acceptată de toți actorii importanți din această piață. Trebuie găsite soluții concrete economice și operaționale.

Industria apei, a mediului, în general, este un excelent „***culoar de oportunitate***“ pe care, din nefericire, nu ne aflăm. Deși sunt puse la bătaie sume uriașe de bani în mai multe țări, dar mai ales în Uniunea Europeană, nu dăm semne că știm ce avem de făcut ca să le accesăm.

Industria apei se încadrează în toate conceptele de dezvoltare ale UE, fiind eligibilă la finanțare fiindcă regăsim aici concepte precum:

- *sănătate publică și siguranța cetățeanului;*
- *protecția mediului și dezvoltare durabilă;*
- *schimbări climatice și demografice;*
- *economie circulară;*
- *digitalizare, planificare urbană și orașe inteligente.*

Există multe țări preocupate să capitalizeze economic aceste transformări, care au politici dedicate domeniului, exemplele de urmat fiind Danemarca și Polonia. Danemarca și-a dezvoltat o întreagă industrie și o mare influență internațională în jurul tranziției. România va trebui să-și definească ramurile strategice pe care să le dezvolte cu prioritate. Președintele BERD, Suma Chakrabarti, a declarat mirat, în 2016, că "este încă surprinzător faptul că, deși au trecut mai bine de 25 de ani de la căderea Zidului Berlinului și sfârșitul erei comuniste, statul român este în continuare foarte activ în atâtea ramuri ale economiei". Dacă România nu va

produce mai nimic și va importa tot, atunci ne vom transforma în marii plători ai acestor transformări. Este adevărat că nicio economie națională nu mai poate funcționa azi dacă nu acceptă interdependența de alte economii naționale și, implicit, de economia mondială. Dar această interdependență trebuie reglată, totuși, în favoarea interesului național, și vorbim aici strict economic. Cu siguranță, infrastructura apei și a mediului este o ramură care trebuie luată în considerare.

Starea sectorului de apă

În toate clasamentele legate de industria apei, România e în fruntea listei ce vizează nevoia de investiții și ultima în lista care ilustrează investițiile realizate.

În acest moment, sectorul de alimentare cu apă este un fel de cenușăreasă a economiei. Autoritățile locale, care sunt acționarii companiilor de apă, analizează sau privesc sectorul mai degrabă din punct de vedere social, mergând pe ideea unor tarife mici. "Prețul cel mai mic" a omorât, din păcate, economia țării noastre și trebuie să ieșim rapid din această gândire păguboasă. Prețurile trebuie să fie corecte, să reflecte costurile, dar trebuie să includă și o componentă de dezvoltare.

Autoritățile centrale nu au o imagine de ansamblu și văd sectorul ca pe o povară, evident și din cauza pericolului de infringement.

Autoritățile avizatoare și de control NU privesc companiile de apă ca pe niște parteneri reali, care, evident, întâmpină și multe greutăți fiindcă, pe lângă activitatea de alimentare cu apă și canalizare, au devenit **agenți de investiții ai statului român** în încercarea de a rezolva problema infringementului, cu toate riscurile care derivă de aici.

Din cauza acestei lipse de corelare și de înțelegere toată lumea pierde, întrucât oportunitățile ratate se răzbună. **Prin lipsa de organizare ratăm ocazii fantastice de dezvoltare.**

Consultanții și proiectanții care au intrat în jocul prețului cel mai mic au pierderi financiare consistente și, forțați de împrejurări, și-au perfecționat mai degrabă partea juridică, decât cea tehnică. Firmele de construcții sunt penalizate, multe au intrat în insolvență, iar pe destule le pândește falimentul, în cazul în care nu a venit deja. Unii vor rămâne „în viață”, cu prea puține resurse însă pentru proiectele din Programul Operațional Infrastructură Mare (POIM).

Companiile de apă, operatorii regionali și membri A.R.A. au derulat proiecte prin Programul Operațional Sectorial Mediu (POS Mediu) în valoare de circa 4,1 miliarde de euro și au în derulare proiecte prin Programul Operațional Infrastructură Mare (POIM) în valoare de peste 9,4 miliarde de euro.

Cifra de afaceri în sectorul de apă este de aproximativ un miliard de euro. În sector lucrează ca angajați direcți mai mult de 30.000 de oameni, iar dacă luăm în seamă și contractorii, cu firmele conexe, numărul este mult mai mare. Nevoile de investiții sunt de peste 25 de miliarde de euro. Iată câteva **cifre globale care arată amploarea acestui sector ce trebuie rapid conectat la economia românească.**

Marea provocare în domeniu este că cel puțin în această perioadă sunt disponibile fonduri europene, dar pe care nu reușim să le absorbim. Paradigma păguboasă în care se află România trebuie schimbată. Schimbarea ar modifica pozitiv destinele sectorului apei, beneficiindu-se de resurse uriașe, cât și de avantaje strategice imense.

Soluții posibile în industria apei

Soluții sunt mai multe, iată doar câteva:

1. *Industria apei să fie recunoscută ca ramură prioritară de dezvoltare, ceea ce înseamnă că putem face o strategie pe termen lung;*

2. *Măsuri pentru a crea activitate economică cu valoare adăugată mare, care ne permite să implementăm un model de dezvoltare bazat și pe capital autohton, cu implicații decisive în întărirea economiei;*

3. *Corelarea axelor complementare de fonduri nerambursabile pentru a crea masă critică și a susține dezvoltarea accelerată;*

4. *Impulsionarea investițiilor în competențe, educație și cercetare, astfel încât să se ajungă la o creștere bazată pe inovare și la crearea unor centre de transfer tehnologic.*

Aceste măsuri propuse pot fi coordonate și urmărite pentru a fi duse la îndeplinire de un comitet interministerial permanent, cu următoarele sarcini:

✓ *stabilirea unor direcții clare de dezvoltare și consolidare a sectorului, cu multiplicare în economie;*

✓ *predictibilitate în piață și în sector, funcționalizarea pieței, știind că piețele se vor canaliza în direcția dusă de autoritate;*

✓ *protejarea sectorului în fața diferitelor perturbații (financiare, legislative, politice etc.);*

✓ *trecerea din serviciu esențial în zona infrastructurii critice;*

✓ *optimizarea costurilor în lanțul de implementare a fondurilor europene.*

Să ieșim din capcana sărăciei!

După această perioadă de pandemie dificilă pentru multe economii naționale, este normal ca unele dintre ele să se rezoneze și să caute motoare de dezvoltare. România nu trebuie să rateze această oportunitate!

Făcând apel la ***o strategie națională***, acest sector trebuie să se organizeze ca un imperativ național, într-un proces în care este implicat, pe de o parte, statul, ca element ce asigură strategia și caracterul unitar, iar pe de altă parte, autoritățile locale și companiile de apă.

Asociația Română a Apei (A.R.A.) este pregătită cu date, analize și argumente constructive prin care arată cum se poate ieși din capcana sărăciei în care suntem astăzi.